

Rapport deputaten zending, hulpverlening en training *De Verre Naasten*

Generale Synode van de Gereformeerde Kerken Ede 2014

Het auteursrecht van deze tekst berust hetzij bij de auteur, hetzij bij de Gereformeerde Kerken in Nederland. Voor alle zaken het auteursrecht betreffend kan contact opgenomen worden met het deputaatschap administratieve ondersteuning via: dao@gkv.nl.
Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in wat voor vorm of op wat voor manier dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de rechthebbende, behoudens de uitzonderingen bij de wet gesteld.

Inleiding	3
1. Verslag van werkzaamheden	4
2. Mission in de plaatselijke kerken	4
3. De relatie tussen GS en DVN	5
4. Naar een nieuwe organisatiestructuur	5
5. Het lidmaatschap van de NZR	10
6. Contacten met andere deputaatschappen	11

Bijlagen

1	Besluiten GS Harderwijk 2011	12
2	Conceptenbesluiten GS Ede 2014	14
3	Samenstelling deputaatschap en rooster van aftreden	15
4	Intentieverklaring	15
5	Algemeen Beleid Mission	18
6	Notitie 'Samenwerken in Mission'	28
7	Verzoek garantstelling voor 2015 – 2017	28
8	Overzicht van de gemaakte en te maken kosten 2011- 2017	30

Inleiding

*“Het is God die door Christus de wereld met zich heeft verzoend:
hij heeft de wereld haar overtredingen niet aangerekend.
En ons heeft hij de verkondiging van de verzoening toevertrouwd”
(2 Korintiërs 5:19)*

De Verre Naasten is de uitvoerende organisatie van deputaten Zending, Hulpverlening en Training (ZHT) van de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt in Nederland.

Het evangelie de wereld in: dat is Gods verlangen. Het is ook ons verlangen. Samen met en namens de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt (GKv) ondersteunen we kerken wereldwijd die in woord en daad Gods liefde bekendmaken. Tot opbouw van Gods kerk wereldwijd en ter inspiratie van ons eigen geloof en kerk-zijn.

De Verre Naasten ondersteunt projecten van kerken in dertig landen wereldwijd. Die projecten zijn zowel kerkelijk (evangelisatie, kerkplanting, gemeenteopbouw, theologisch onderwijs en Bijbelvertaling) als maatschappelijk (onderwijs, gezondheidszorg, landbouw en microkredieten) van aard.

Namens deputaten ZHT,
Thijs Blok, voorzitter

Op de GS 2011 te Harderwijk ontvingen deputaten zending, hulpverlening en training (ZHT) diverse opdrachten. Hieronder rapporteren we, per opdracht/besluit, over de uitvoering hiervan. Samengevat:

- Het hoort bij de aard van God en daarmee bij de aard van Christus' kerk met het evangelie dat haar is toevertrouwd hen te zoeken die vreemd zijn aan of vervreemd zijn van God en zijn dienst;
- De plaatselijke kerken zijn tot deze opdracht geroepen;
- Zij werken daartoe zoveel mogelijk samen en doen dat in eenheid van opvatting, consistentie van beleid en in een eenvoudige, adequate structuur, die recht doet aan de roeping en de verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerken.

2 Mission in de plaatselijke kerken

Besluit 3:

De kerken op te roepen tot vasthoudende liefde voor de naaste (binnen en) buiten de context van de Nederlandse taal en cultuur en de kerken en Zendende Instanties aan te sporen tot goede samenwerking met deputaten ZHT en hun instituut De Verre Naasten. Tegelijk de deputaten op te dragen zoveel als mogelijk is te doen voor het creëren van draagvlak voor dit mooie werk.

Een belangrijk uitgangspunt in het gereformeerde missionaire werk is dat de plaatselijke kerken geroepen zijn tot het zendingswerk. In het geactualiseerde generaal beleid 'Algemeen Beleid Mission'¹ wordt de verantwoordelijkheid voor mission nadrukkelijk neergelegd bij de plaatselijke kerken. Hiermee willen deputaten ZHT, *De Verre Naasten* en de Zendende Instanties bevorderen dat kerken vasthoudende liefde voor de naaste (binnen en) buiten de context van de Nederlandse taal en cultuur hebben en houden.

In de periode 2011-2013 heeft *De Verre Naasten* via uitgebreide voorlichtingsprogramma's voor kinderen, jongeren, volwassenen, kerken en scholen draagvlak gecreëerd voor het werk. In die voorlichting is de samenwerking met Zendende Instanties verder geïntensiveerd en gegroeid.

Deputaten constateren dat het draagvlak voor mission flink onder druk staat. Veel kerken en kerkleden weten niet (meer) aan welk zendingswerk zij verbonden zijn of voelen zich daar niet meer bij betrokken. En waar oudere generaties (55+) een bijna vanzelfsprekende verbondenheid ervaren met het GKv-zendingswerk, geldt dat niet voor de generaties daaronder. De betrokkenheid van deze generaties bij het zendingswerk, door het delen van gebed, kennis, tijd, geld en/of netwerk, neemt snel af. Voeg daaraan toe de opkomst van particuliere initiatieven, de globalisering, de beleveniscultuur en veranderingen in mediagebruik en de uitdaging is compleet. Aan de andere kant worden er ook kansen gesignaleerd. De ingezette, proactieve persoonlijke benadering (naar de achterban toe) werpt haar vruchten af. Daarnaast zijn er veel nieuwe mogelijkheden om draagvlak te creëren door de komst van nieuwe, online media. En hoewel de jongere generatie geen vanzelfsprekende betrokkenheid heeft met het zendingswerk, is dit wel een generatie die bekend staat als open wereldburgers, die graag hun steentje bijdragen, op een manier die bij hen past.

¹ In dit beleid wordt het werk dat voorheen is aangeduid onder de noemer 'Zending, Hulpverlening en Training' aangeduid met 'mission': "Het geheel aan activiteiten van de missionaire kerk om bij te dragen aan de verkondiging van Gods Evangelie in opdracht van Christus."

Besluit 4a:

De bestuurssamenstelling van de Stichting De Verre Naasten zo spoedig mogelijk te synchroniseren met de benoeming van deputaten ZHT door de GS, zodat uitsluitend de door de GS benoemde deputaten ZHT zijn benoemd tot bestuur van deze stichting.

De synchronisatie is gerealiseerd, ook na enkele tussentijdse mutaties in de samenstelling van het deputaatschap ZHT. Een actueel overzicht van de huidige bestuurssamenstelling vindt u in bijlage 7. Een voorstel voor de bemensing van deputaten ZHT in de periode 2014-2017 doen we u in een aanvullend rapport toekomen.

Het bestuur heeft hoofdzakelijk een toezichthoudende taak. De verantwoordelijkheid voor de dagelijkse uitvoering ligt bij de directie van *De Verre Naasten*. In de rapportageperiode werd de directie vertegenwoordigd in de persoon van Robert Scholma (tot juni 2012), Janneke de Vries (hoofd Partner en Programma's en waarnemend directeur in periode juni-december 2012) en Klaas Harink (per 1 januari 2013).

Besluit 4b:

een convenant te ontwikkelen tussen de generale synode en DVN inzake:

- 1. de verantwoording van de stichting over het gevoerde beleid;*
- 2. een bestuursmodel dat voldoet aan de huidige relevante principes van good governance.*

Deputaten hebben uitvoerig gesproken over de principes van good governance. Dit resulteerde in een handboek 'Governance ZHT'. In dit handboek zijn de verschillende rollen en functies duidelijk onderscheiden en beschreven. Voor de toepassing ervan was een (kleine) statutenwijziging nodig, die is voorgelegd aan en besproken met de notaris. De uitwerking van good governance zoals beschreven in het handboek 'Governance ZHT' valt binnen de richtlijnen van Centraal Bureau voor de Fondswerving en ISO 9001. Ook de accountant constateerde dat is voldaan aan de vastgestelde criteria.

Een convenant tussen GS en *De Verre Naasten* is (nog) niet ontwikkeld. Dit heeft te maken met het samenwerkingstraject tussen Zending Instanties en *De Verre Naasten*, zie hoofdstuk 4.

4 Naar een nieuwe organisatiestructuur

Besluit 5a:

deputaten verder op te dragen:

het instituut voor zending, hulpverlening en training te besturen binnen de kaders van het door de generale synode goedgekeurde beleid, zoals is te vinden in het document Generaal Beleid voor Zending en Hulpverlening.

Deputaten ZHT bestuurden *De Verre Naasten* binnen de kaders van het door de GS goedgekeurde beleid. Er waren geen afwijkingen daarvan.

Deputaten ZHT rapporteerden jaarlijks aan deputaten administratieve ondersteuning (DAO), via een jaarverslag en een financiële jaarrekening:

- 2011: [jaarverslag 2011](#) en [financieel jaarverslag 2011](#)
- 2012: [jaarverslag 2012](#) en [financieel jaarverslag 2012](#)
- 2013: D.V. beschikbaar vanaf mei 2014.

Besluit 5 b-g:

Deputaten verder op te dragen:

- b. *bestaand beleid te toetsen op actualiteit en bruikbaarheid, alsmede nieuw beleid te ontwikkelen op terreinen waar zich mogelijkheden voordoen die passen binnen de visie en strategie die door de generale synode voor zending en hulpverlening zijn vastgesteld en dit beleid ter goedkeuring voor te leggen aan de volgende generale synode;*
- c. *in de samenwerking met de zendende instanties met betrekking tot structurering van en inbreng in de samenwerkingsrelatie op de ingeslagen weg voort te gaan en daarbij te werken aan eenheid van opvatting en consistentie van beleid;*
- d. *het besluit van de GS Leusden 1999 met betrekking tot samenwerking verder te concretiseren en in goed overleg met alle betrokken zendende instanties een regeling op te stellen waarin de consistentie, coördinatie en integratie van de zending-hulpverlening- en trainingsactiviteiten van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) tezamen met onderlinge verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden in de vorm van een eenvoudige, adequate structuur eenduidig zijn vastgelegd;*
- e. *volgens de ingezette lijn van goed overleg en afstemming met de zendende instanties te komen tot een geactualiseerd document over mandaat, missie, visie en generaal beleid;*
- f. *de onder d. genoemde regeling vervolgens te integreren en uit te voeren binnen het Generaal Beleid (zie bijlage 7.9). Over de herijking en aanpassing van het Generaal Beleid en de concretisering daarvan zal op de eerstvolgende synode gerapporteerd worden;*
- g. *de hulpverlenings- en zendingsprocessen en activiteiten binnen de GKv verder te integreren onder één landelijk overkoepelend beleid, en daarbij*
 1. *aandacht te schenken aan de spontaan opkomende lokale aanvragen en hoe daarmee om te gaan;*
 2. *(met mandaat van deze synode) te doen wat nodig is in de huidige ondoorzichtige verdeling van de verantwoordelijkheden tussen classes, particuliere synodes en synode;*
 3. *een conceptconvenant te ontwikkelen hoe hiermee om te gaan.*

Sinds 2011 voeren de Zendende Instanties, deputaten ZHT en *De Verre Naasten* gesprekken over meer samenwerking, eenheid van opvatting, consistentie van beleid en een eenvoudige, adequate structuur. Daarmee geven zij opvolging aan bovenstaande besluiten. Dit overleg leidde in september 2012 tot ondertekening van een intentieverklaring door alle betrokkenen (zie bijlage 1). Deze intentieverklaring gold als uitgangspunt voor het vervolgproces op weg naar geactualiseerd generaal beleid (Algemeen Beleid Mission) en een eenvoudige, adequate structuur.

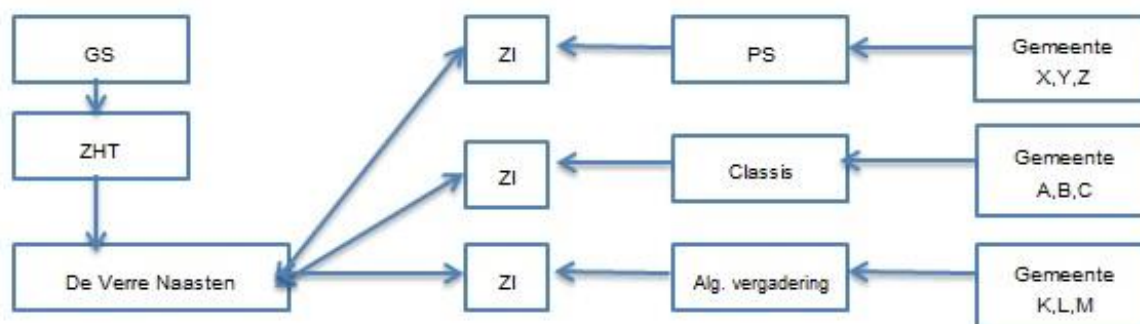
In samenwerking met de Zendende Instanties is geactualiseerd generaal beleid opgesteld, dat is geaccordeerd door deputaten ZHT en de Zendende Instanties (Bijlage 5: Algemeen Beleid Mission). Graag lichten we er hieronder een aantal belangrijke punten uit:

1. Binnen de GKv wordt sinds eind jaren '90 gesproken over 'Zending, Hulpverlening en Training.' Daarmee worden alle activiteiten bedoeld die door de Zendende Instanties en het deputaatschap ZHT worden uitgevoerd. De aanduiding 'Zending, Hulpverlening en Training' zorgt echter voor veel misverstanden. Enerzijds is het niet voor iedereen duidelijk dat 'zending, hulpverlening en training' alle drie onderdeel uitmaken van onze missionaire taak. Anderzijds wordt 'Zending' ten onrechte vaak geassocieerd met de Zendende Instanties en 'Hulpverlening' met *De Verre Naasten*.

Vanwege de verwarring die dit met zich meebrengt, is gekozen voor de term 'mission'. Hieronder wordt verstaan: *Het geheel aan activiteiten van de missionaire kerk om bij te dragen aan de verkondiging van Gods Evangelie in opdracht van Christus.'*

2. In de Bijbel wordt geen onderscheid gemaakt tussen mission dichtbij en ver(der) weg. Het onderscheid dat in de loop van de tijd is aangebracht (evangelisatie = binnenland, zending = buitenland), is eerder praktisch dan principieel van aard. Mission dichtbij en verder weg moeten dan ook niet tegen elkaar worden uitgespeeld; het is van vitaal belang als kerk(verband) oog te houden voor beide vormen van mission. We zien echter dat in sommige gemeenten/regio's de aandacht voor één van de beide vormen van mission verdwijnt; het accent wordt verschoven naar mission in Nederland. Hierdoor dreigt het 'met alle heiligen' (Ef. 3:18) uit beeld te raken en komt de financiële bereidheid om bij te dragen aan 'mission buitenland' soms onder druk te staan.
3. In het geactualiseerde beleid wordt de verantwoordelijkheid van 'mission' nadrukkelijk neergelegd bij plaatselijke gemeenten, nu vaak georganiseerd in een regionaal samenwerkingsverband (Zendende Instantie). Deze samenwerkingsverbanden zijn echter niet statisch. Zo blijkt in de praktijk dat er verschuivingen kunnen optreden wanneer contact ontstaat met nieuwe partners. Ook zien we dat gemeenten op plaatselijk niveau andere keuzes maken, los van de Zendende Instantie waarbij men (traditioneel) is aangesloten. Daarnaast is er een groei zichtbaar van plaatselijke gemeenten die samenwerken of gefuseerd zijn met gemeenten uit CGK of NGK en hierdoor geconfronteerd worden met 'mission-activiteiten' vanuit de verschillende kerkverbanden. Dat plaatst deze kerken voor nieuwe keuzes.
4. De plaatselijke kerken, al dan niet georganiseerd in een Zendende Instantie/Regionaal SamenwerkingsVerband, gaan op landelijk niveau een samenwerking aan met andere plaatselijke kerken en samenwerkingsverbanden: een Landelijk SamenwerkingsVerband. Doel daarvan is: optimaal gebruik maken van beschikbare deskundigheid en kennis; één duidelijke ingang voor (potentiële) partners tot het areaal van ondersteuning vanuit de GKv en landelijke herkenbaarheid als missionaire organisaties binnen dezelfde GKv. Daarnaast kan via dit Landelijk SamenwerkingsVerband worden gevolgd of binnen het totaal van de GKv de uitvoering van het mission-werk op een juiste manier bijdraagt aan de verspreiding van het Evangelie en de opbouw van de wereldwijde kerk en of de hiervoor beschikbare middelen op een effectieve en efficiënte manier worden ingezet. Door een Landelijk SamenwerkingsVerband wordt het ook mogelijk om beleidsafspraken te maken voor landelijk beleid en onderlinge afstemming.
5. In het geactualiseerde beleid vormt het instituut *De Verre Naasten* onderdeel van het Landelijk SamenwerkingsVerband. *De Verre Naasten* vormt daarbij het centrum voor kennis en ondersteuning van het Landelijk SamenwerkingsVerband. In opdracht van het landelijk verband voert zij eigenstandig taken uit en levert zij diensten aan zowel het landelijk verband als de plaatselijke kerken, al dan niet georganiseerd in een Regionaal SamenwerkingsVerband (zie verder pagina 8).
6. In het geactualiseerde beleid ligt meer nadruk op de invulling van 'wederkerigheid': mission is een wereldwijde beweging waarin kerken samen optrekken tot eer van God en tot wederzijdse versterking van elkaar, met als centrale vraag: 'wat kunnen we als volgelingen van Christus van elkaar leren en hoe kunnen we elkaar inspireren en beïnvloeden in het geloof en kerk-zijn?'

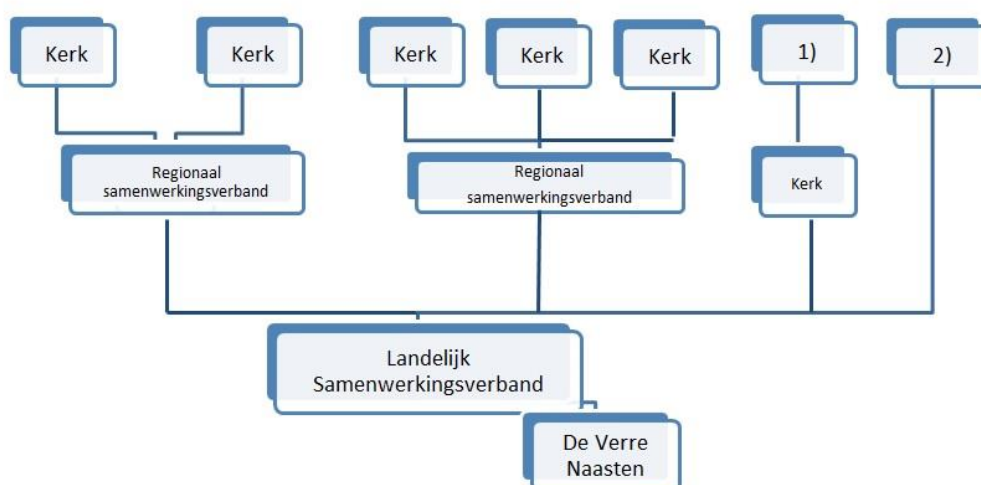
Naast het Algemeen Beleid Mission is er tijdens het samenwerkingstraject een notitie 'Samenwerken in Mission' ontwikkeld (zie Bijlage 6). In deze notitie is een voorstel opgenomen voor de nieuwe organisatiestructuur. Op dit moment is het GKv-zendingswerk als volgt georganiseerd:

Binnen de GKv is zending en hulpverlening een taak en opdracht van de plaatselijke GKv-kerken. Vaak zijn zij georganiseerd in een Regionaal SamenwerkingsVerband (ook wel Zendende Instantie genoemd), via de structuur van de particuliere synode, classis of een algemene vergadering. Op landelijk niveau zijn door de GS van de GKv deputaten voor zending, hulpverlening en training aangesteld. Deputaten ZHT, met als uitvoerende organisatie *De Verre Naasten*, hebben als kerntaak het coördineren, faciliteren, ontwikkelen en professioneel ondersteunen en doen uitvoeren van het zending- en hulpverleningswerk van de GKv. Daarnaast hebben deputaten ZHT de opdracht om te werken aan eenheid van opvatting, consistentie van beleid en een eenvoudige, adequate structuur, één en ander in nauwe samenwerking met de Zendende Instanties.

In de huidige organisatiestructuur zijn connecties met verschillende kerkelijke gremia, waarbij de plaatselijke kerken zowel via de GS als de Zendende Instantie vertegenwoordigd worden. Dat leidt tot een ondoorzichtige verdeling van de verantwoordelijkheden tussen classes, particuliere synodes en de synode (besluit 5g2, GS 2011). Mede daarom heeft de GS deputaten ZHT opgedragen om te komen tot een eenvoudige, adequate structuur (besluit 5d en 5e, GS 2011).

Om te komen tot die gewenste eenvoudige, adequate structuur is een nieuwe organisatiestructuur ontwikkeld waarin is gezocht naar een goede balans tussen eenduidigheid en gezamenlijkheid (in beleid, positionering en geldstromen) versus eigen verantwoordelijkheid (in de uitvoering: het 'eigenaarschap' bij plaatselijke kerken).

- 1) Betreft een kerk die de functie vervult van een samenwerkingsverband (voorheen Zendende Instantie)
- 2) Andere organisatie, niet zijnde een kerk met een 'quotumafpraak', die als (gast)lid participeert.

Belangrijke verbeteringen in deze nieuwe organisatiestructuur zijn:

1. Aansluitend op besluit 3 van de GS 2011 en het nieuwe Algemeen Beleid Mission, wordt ook in de nieuwe organisatiestructuur de roeping en verantwoordelijkheid van 'mission' nadrukkelijk neergelegd bij plaatselijke kerken, al dan niet georganiseerd in een Regionaal SamenwerkingsVerband. Kerkelijke inbedding van het GKv-mission-werk gebeurt in dit voorstel niet meer via meerdere kerkelijke gremia, maar uitsluitend via in een Landelijk SamenwerkingsVerband participerende plaatselijke kerken, eventueel met als (tijdelijke) tussenschakel een classis (voor de rol GS: zie punt 4).
2. De plaatselijke kerken, al dan niet georganiseerd in een Regionaal SamenwerkingsVerband, en andere deelnemers (zoals stichting Fundament, Stichting Steun Reformatie Oostenrijk, Stichting Yachad, etc.) organiseren zich in deze nieuwe organisatiestructuur in een rechtsvorm (bijzondere kerkelijke organisatie / verenigingsvorm), conform de Herziene Kerkorde (HKO), artikel E68.
3. In de nieuwe organisatiestructuur vormt het instituut *De Verre Naasten* onderdeel van het Landelijke SamenwerkingsVerband. Stichting *De Verre Naasten* is in deze structuur 'eigendom' van het Landelijk SamenwerkingsVerband. In opdracht van de leden voert *De Verre Naasten* eigenstandig taken uit. Daarnaast kunnen de leden diensten afnemen bij *De Verre Naasten*.

Deze wijziging betekent concreet dat het bestuur van het Landelijk SamenwerkingsVerband, ook het bestuur is van *De Verre Naasten*. Dit bestuur (en daarmee *De Verre Naasten*) legt verantwoording af aan de leden van het Landelijk SamenwerkingsVerband. Die leden verantwoorden zich vervolgens weer aan de plaatselijke kerken (soms rechtstreeks, soms via de classis). Door deze nieuwe structuur komt de verantwoording aan de GS te vervallen. De functie van de Particuliere Synode vervalt, naar verwachting, conform herziening Kerkorde. Door deze aanpassingen wordt de gewenste eenvoudige en adequate structuur bereikt: roeping, betrokkenheid, verantwoordelijkheid en verantwoording liggen op één en hetzelfde kerkelijke level van de plaatselijke kerken.

4. Aansluitend op de hierboven genoemde wijzigingen is het voorstel om, na geslaagde implementatie van de nieuwe organisatiestructuur, deputaten ZHT te vervangen door een bestuur dat wordt benoemd door de leden van het Landelijk SamenwerkingsVerband. Dit voorstel wordt concreet uitgewerkt voor en gerapporteerd aan de GS 2017.

Voor genoemde implementatie is een agenda annex tijdspad opgesteld. Deze bevat zaken die nog nader uitgewerkt en goedgekeurd moeten worden door de Zendende Instanties en deputaten ZHT. Het gaat daarbij om onderwerpen als kwaliteit, omgaan met nieuwe aanvragen, particuliere initiatieven, branding, administratie, meerjarenbeleidsplan, etc.

Besluit 5h-i:

deputaten verder op te dragen:

- h. zich in te zetten voor het werven van fondsen in de kerken of daarbuiten (voor zover beleidsmatig goedgekeurd) ter bekostiging van het merendeel van de begroting;
- i. hun werkzaamheden te verrichten o.a. met behulp van het door de generale synode beschikbaar gestelde budget.

Met deputaten financiën & beheer (F&B) zijn jaarlijks de financiële jaarverslagen (zie 4) van *De Verre Naasten* besproken. Dit gebeurt na het verslag van de accountant. Eventuele vragen

van deputaten F&B zijn steeds naar tevredenheid beantwoord. Onderstaand overzicht geeft een korte samenvatting van de financiële situatie: (x 1000 euro).

	Inkomsten	Uitgaven	Resultaat	Vrij Eigen Vermogen	Bestemd Eigen Vermogen (fondsen)
2011	4.900	4.600	+ 300	600	400
2012	4.800	5.000	-/- 200	400	400
2013 (begroot)	5.000	4.900	+ 100	500	400

Een toelichting daarbij:

1. We streven naar een Vrij Eigen Vermogen van 20% van de inkomsten. Op dit moment is het Vrij Eigen Vermogen € 500.000,- te laag;
2. Vanaf 2013 wordt jaarlijks € 100.000,- positief resultaat begroot, totdat het Vrije Eigen Vermogen weer op peil is;
3. Circa 40% van de inkomsten bestaat uit gelden van Zendende Instanties (regionale quota) die via *De Verre Naasten* worden besteed. 60% van de inkomsten komt uit particuliere donateurs, scholen, kerken, fondsen, landelijke quota, etc.;
4. Het landelijke quotum (€ 350.000,- per jaar / 2012-2014) beslaat circa 7% van de totale inkomsten.

Deputaten ZHT én deputaten F&B hebben de wens om de geldstromen van kerkleden naar de diverse deputaatschappen inzichtelijker te maken. Om dat te realiseren willen deputaten ZHT graag overeenstemming bereiken met de (toekomstige) leden (o.a. Zendende Instanties) over het verhogen van het regionale quotum (zendingsbijdrage) met het quotum voor deputaten ZHT van de GS. Hierdoor worden twee verschillende geldstromen één. Netto blijft het bedrag dat gevraagd wordt hetzelfde, maar inning gebeurt op één manier. Deze werkwijze is eenduidig en logischer voor de kerkleden (hoe 'lager' in de kerken de quota geïnd worden, hoe meer herkenning) en verkleint de administratieve lasten. Daarnaast vergroot deze werkwijze de verantwoordelijkheid van de Zendende Instanties voor *De Verre Naasten*, het zogenaamde 'eigenaarschap'. Met steun van deputaten F&B vragen deputaten ZHT aan de GS dit proces te ondersteunen, onder meer via een garantiestelling voor de periode 2015 – 2017 (zie bijlage 4). Er wordt beroep gedaan op deze garantie indien de geldstromen niet (tijdig) verlegd worden naar Regionale SamenwerkingsVerbanden c.q. het Landelijk SamenwerkingsVerband.

In overleg met F&B is besloten om aan de GS van 2014 een eenmalige tegemoetkoming te vragen van 3 x € 50.000,- om daarmee het samenwerkingstraject met de Zendende Instanties, dat in opdracht van de GS 2011 wordt uitgevoerd, te faciliteren. Dit betreft een bijdrage voor de gemaakte en te maken kosten 2011 – 2017 (zie Bijlage 8).

5 Het lidmaatschap van de NZR

Besluit 6:

deputaten ZHT op te dragen het lidmaatschap van de Nederlandse Zendingsraad (NZR) te continueren.

Het lidmaatschap met de Nederlandse Zendingsraad (NZR) is gecontinueerd. In de complexe wereld van vandaag is het goed anderen te ontmoeten, trends te kunnen volgen en ons (bescheiden) geluid op een nationaal platform te laten horen. Op de ledenvergaderingen van de NZR zijn steeds afgevaardigden geweest van *De Verre Naasten*. Deputaten stellen voor het

6 Contacten met andere deputaatschappen

- **Betrekking Buitenlandse Kerken (BBK):** De contacten en samenwerking met BBK zijn goed. In juni 2013 is er door BBK en *De Verre Naasten en Zendende Instanties* een werkconferentie georganiseerd over de verschillende taken en de wijze van samenwerking. Vragen voor de toekomst zijn: wat zijn de onderscheidende taken en opdrachten; hoe kunnen we elkaar daarin ondersteunen en versterken en welke mogelijke consequenties heeft dat voor de samenwerking?
- **Deputaten ondersteuning ontwikkeling gemeenten (OOG):** Op 10 september 2013 was er een bijeenkomst tussen deputaten OOG en deputaten ZHT. Doel: uitwisselen waar beide deputaatschappen mee bezig zijn, wat we voor elkaar kunnen betekenen en hoe we samen de kerken kunnen dienen. Deputaten OOG en deputaten ZHT zien beiden geen principieel verschil tussen zending en evangelisatie: het behoort tot de aard van Christus' kerk met het evangelie dat haar is toevertrouwd hen te zoeken die vreemd zijn aan of vervreemd zijn van God en zijn dienst.

Het kan echter, om methodische en organisatorische redenen, gerechtvaardigd zijn twee verschillende deputaatschappen te hebben: de huidige aanpak en de huidige aansturing van zending en evangelisatie verschilt namelijk. Tegelijk delen deputaten OOG en deputaten ZHT een essentieel gezamenlijk verlangen over gezond kerk-zijn: plaatselijke kerken die missionair bezig zijn in de gemeente én in de nabije omgeving én in Gods wijde wereld. Hoe de plaatselijke kerk de betrokkenheid bij c.q. de invulling van genoemde drie vormgeeft kan verschillen.

Deputaten OOG en deputaten ZHT spreken in dit verband de intentie uit om in overleg met het praktijkcentrum en het instituut *De Verre Naasten* onderzoek te doen naar de wijze waarop de betrokkenheid bij en de vormgeving van missionaire activiteiten van plaatselijke kerken in hun eigen gemeente, hun omgeving en wereldwijd verder gestimuleerd kunnen worden. Ook het borgen van adequate toerusting van gemeentestichters en onderzoek naar het leggen van contact met mensen uit een andere cultuur en/of een andere sociale kring verdient de aandacht – dit wordt meegenomen in verdere overleggen.

- **Theologische Universiteit Kampen:** Met de Theologische Universiteit Kampen is samengewerkt rond de Internationale Cursus (een internationale toerustingscursus voor predikanten en kerkleiders). Ook is een convenant getekend over samenwerking in internationale dienstverlening op het gebied van kerk-zijn, inrichting van het kerkelijk leven en theologische onderwerpen gelinkt aan de mission-doelstellingen van de GKv.
- **Diaconaal Steunpunt:** *De Verre Naasten* werkte op verschillende manieren samen met Diaconaal Steunpunt: rond Bid- en Dankdag (aanbevelen collectes), Micha Nederland (inhoudelijk over recht en gerechtigheid en aanbevelen collectes rond Micha Zondag) en de bewustwordingscampagne Faire Naaste (een werkgroep/programma waarbinnen vertegenwoordigers van diaconale en missionaire organisaties binnen de GKv, Christelijke Gereformeerde Kerken en Nederlands Gereformeerde Kerken samenwerken om de thema's gerechtigheid en duurzaamheid op de lokale agenda's van de drie betrokken kerkverbanden te krijgen).

1 Besluiten GS Harderwijk 2011

Besluit 1:

deputaten ZHT decharge te verlenen.

Besluit 2:

opnieuw deputaten voor zending, hulpverlening en training (ZHT) te benoemen, die geselecteerd zijn volgens de door deputaten ZHT in bijlage 4 van hun rapport vastgestelde criteria.

Besluit 3:

de kerken op te roepen tot vasthoudende liefde voor de naaste (binnen en) buiten de context van de Nederlandse taal en cultuur en de kerken en zendende instanties aan te sporen tot goede samenwerking met deputaten ZHT en hun instituut De Verre Naasten. Tegelijk de deputaten op te dragen zoveel als mogelijk is te doen voor het creëren van draagvlak voor dit mooie werk.

Grond:

de GS Leusden 1999 sprak bij de instelling van het deputaatschap Zending & Hulpverlening uit: "het behoort tot de aard van Christus' kerk met het evangelie dat haar is toevertrouwd ook buiten de wereld van eigen taal en cultuur hen te zoeken die vreemd zijn aan of vervreemd zijn van God en zijn dienst." Het blijft belangrijk elkaar regelmatig te herinneren aan deze opdracht die Christus zijn kerk gegeven heeft (Mat. 28:19-20). Ook is van belang het werk van ZHT levend te houden in de harten van de gelovigen.

Besluit 4:

deputaten op te dragen:

- a. de bestuurssamenstelling van de Stichting De Verre Naasten zo spoedig mogelijk te synchroniseren met de benoeming van deputaten ZHT door de GS, zodat uitsluitend de door de GS benoemde deputaten ZHT zijn benoemd tot bestuur van deze stichting;
- b. een convenant te ontwikkelen tussen de generale synode en DVN inzake:
 - de verantwoording van de stichting over het gevoerde beleid;
 - een bestuursmodel dat voldoet aan de huidige relevante principes van good governance.

Besluit 5:

deputaten verder op te dragen:

- a. het instituut voor zending, hulpverlening en training te besturen binnen de kaders van het door de generale synode goedgekeurde beleid, zoals is te vinden in het document Generaal Beleid voor Zending en Hulpverlening;
- b. bestaand beleid te toetsen op actualiteit en bruikbaarheid, alsmede nieuw beleid te ontwikkelen op terreinen waar zich mogelijkheden voordoen die passen binnen de visie en strategie die door de generale synode voor zending en hulpverlening zijn vastgesteld en dit beleid ter goedkeuring voor te leggen aan de volgende generale synode;
- c. in de samenwerking met de zendende instanties met betrekking tot structurering van en inbreng in de samenwerkingsrelatie op de ingeslagen weg voort te gaan en daarbij te werken aan eenheid van opvatting en consistentie van beleid;
- d. het besluit van de GS Leusden 1999 met betrekking tot samenwerking verder te concretiseren en in goed overleg met alle betrokken zendende instanties een regeling op te stellen waarin de consistentie, coördinatie en integratie van de zending- hulpverlening- en trainingsactiviteiten van de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) tezamen met onderlinge verantwoordelijkheden, taken en bevoegdheden in de vorm van een eenvoudige, adequate structuur eenduidig zijn vastgelegd;

- e. volgens de ingezette lijn van goed overleg en afstemming met de zendende instanties te komen tot een geactualiseerd document over mandaat, missie, visie en generaal beleid;
- f. de onder d. genoemde regeling vervolgens te integreren en uit te voeren binnen het Generaal Beleid (zie bijlage 7.9). Over de herijking en aanpassing van het Generaal Beleid en de concretisering daarvan zal op de eerstvolgende synode gerapporteerd worden;
- g. de hulpverlenings- en zendingsprocessen en activiteiten binnen de GKv verder te integreren onder één landelijk overkoepelend beleid, en daarbij
 - 1. aandacht te schenken aan de spontaan opkomende lokale aanvragen en hoe daarmee om te gaan;
 - 2. (met mandaat van deze synode) te doen wat nodig is in de huidige ondoorzichtige verdeling van de verantwoordelijkheden tussen classes, particuliere synodes en synode;
 - 3. een conceptconvenant te ontwikkelen hoe hiermee om te gaan.
- h. zich in te zetten voor het werven van fondsen in de kerken of daarbuiten (voor zover beleidsmatig goedgekeurd) ter bekostiging van het merendeel van de begroting;
- i. hun werkzaamheden te verrichten o.a. met behulp van het door de generale synode beschikbaar gestelde budget.

Gronden:

- 1. de samenwerking tussen ZHT/DVN en de zendende instanties kan nog sterk verbeterd worden;
- 2. een duidelijker mandaat voor het deputaatschap ZHT/DVN is wenselijk om te komen tot een goede afstemming van taken en verantwoordelijkheid tussen het deputaatschap en de vele betrokken partijen binnen het veld van zending en hulpverlening;
- 3. het quotum dat de generale synode oplegt ten behoeve van ZHT is aanvullend op de inkomsten uit donaties en andere kerkelijke geldstromen.

Besluit 6:

deputaten ZHT op te dragen het lidmaatschap van de Nederlandse Zendings Raad (NZR) te continueren.

Grond:

uit de evaluatie van het lidmaatschap van de NZR is gebleken dat dit een boeiend en leerzaam platform is voor de uitwisseling en ontwikkeling van missionaire inzichten.

Besluit 7:

deputaten voor de periode 2012–2014 een budget te verlenen van € 350.000,-- per jaar;

Gronden:

- 1. de hoogte van dit quotum is primair gerelateerd aan het financieel kader dat door de synode is vastgesteld. Daarbij was het in 2008 nog het beleid van ZHT “om nog meer te sturen in de richting van vrijwillige donaties, zodat de landelijke quota steeds lager kunnen worden” en gaf ZHT aan dat het quotum kon worden afgebouwd tot € 325.000,-- in de jaren 2010 en 2011;
- 2. het quotum dat de generale synode vaststelt ten behoeve van ZHT is aanvullend op de inkomsten uit donaties en andere kerkelijke geldstromen, hetgeen betekent dat toenemende kosten en bestedingen aan zending en hulpverlening en professionalisering van de organisatie niet per definitie hoeven te leiden tot een verhoging van het quotum.

Besluit 1:

deputaten ZHT decharge te verlenen voor het door haar gevoerde beleid over de periode 2011 t/m 2013.

Besluit 2:

opnieuw deputaten voor zending, hulpverlening en training te benoemen

Besluit 3:

de kerken op te roepen tot vasthoudende liefde voor de naaste (binnen én) buiten de context van de Nederlandse taal en cultuur en de kerken aan te sporen, met het oog op verspreiding van het Evangelie, samen te werken met kerken en christenen in het buitenland via Regionale SamenwerkingsVerbanden en het Landelijk SamenwerkingsVerband. Tegelijk de deputaten (in samenwerking met de Regionale SamenwerkingsVerbanden/Landelijk Samenwerkingsverband) op te dragen zoveel als mogelijk is te doen om draagvlak te creëren voor dit mooie werk.

Besluit 4:

dankbaarheid uitspreken voor wat in samenwerking met de Zendende Instanties is bereikt in het werken aan eenheid van opvatting, consistentie van beleid en een eenvoudige, adequate structuur en deputaten op te dragen het Algemene Beleid Mission (Bijlage 5) en het Organisatieplan (Bijlage 6) (verder) te implementeren en daarover te rapporteren aan de GS 2017.

Besluit 5:

deputaten voor de periode 2015–2017 een garantstelling te verlenen van € 340.000,-- per jaar uit quota. (Bijlage 7)

Besluit 6:

deputaten voor de periode 2015 – 2017 een eenmalige tegemoetkoming te verlenen van 3 x € 50.000,--. (Bijlage 8)

M.J.C. Blok (s)	Nijkerk	2014	
E. Ensing-Maatkamp	Zwolle	2017	
F.J. Haveman	Dronten	2017	tussentijds afgetreden 2012
K.B. van der Helm	Hattem	2014	
I.E.K. de Jong-de Jong	Tiel	2020	
R. Kuipers	Hoogland	2020	
A. Rietveld	Leiden	2014	
S.W. van Turenhout	Enschede	2017	tussentijds afgetreden 2012
W.J. Wezeman	Gorinchem	2020	

De broeders Haveman en Van Turenhout zijn tussentijds afgetreden. Daarvoor in de plaats hebben deputaten benoemd de broeders R. van Hoffen (2012) en K. Hummelen (2013).

Br. L. Jordaan, die tussentijds aantrad in 2012, moest uiteindelijk in 2013 weer tussentijds aftreden.

4 Intentieverklaring

Intentieverklaring voor samenwerking op het gebied van zending en hulpverlening binnen de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) versie 1.3 juni 2013

Partijen:

1. Zendende instanties (die kerkelijke quota ontvangen) te weten²:
 - Overijsselse Zendingsdeputaten/ Kenia Commissie
 - Groninger Zendingsdeputaten
 - Friese Zendingsdeputaten
 - Utrecht Mission
 - Drentse Zendingsdeputaten
 - Kerken in het Zuiden/ Dordrecht Gorinchem
 - Benin Commissie
 - Oekraïne Commissie (UC)
 - Deputaten Zending Zuid Afrika
2. Semi-kerkelijke zendings- en hulpverleningsorganisaties te weten³:
SIC (Ede/Wageningen)
3. Deputaatschap ZHT/De Verre Naasten

In het vervolg verder aan te duiden als 'partijen',

Overwegende dat:

- Plaatselijke kerken geroepen zijn om het evangelie van Jezus Christus in woord en daad uit te dragen dichtbij en veraf.
- Plaatselijke gemeenten de taak hebben om evangelieverkondiging in woord en daad buiten Nederland te steunen, met name via ondersteuning van lokale kerken aldaar.

² De MAR heeft aangegeven de intentieverklaring niet te zullen ondertekenen, maar het proces met belangstelling te blijven volgen.

³ De overige semi-kerkelijke zendings- en hulpverleningsorganisaties worden uitgenodigd om deze intentieverklaring mede te ondertekenen. Als ze de intentie onderschrijven, dan kan de naam van de organisatie aangevuld worden. Het betreft in elk geval de volgende organisaties:

- SSRO, MERF, Yachad, Stichting Paulus, Belaruscommissie, Fundament, SBS

- Er binnen en tussen kerken allerlei samenwerkingsverbanden bestaan op het gebied van zending en hulpverlening (zie onder 1).
- Door de kerken gezamenlijk (GS) deputaten ZHT zijn benoemd, die tevens bestuur zijn voor DVN, en dat deze o.a. een opdracht hebben ontvangen van de GS (zie bijlage 2) om tot een optimale structuur te komen voor beleid en uitvoering van zending en hulpverlening binnen de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt), in nauw overleg met Zedende Instanties.
- Geconstateerd is dat de gegroeide structuur en werkwijze niet meer passen bij de huidige situatie en kansen onbenut blijven, zoals ook door de Generale Synode van Harderwijk (2011) is vastgesteld.
- Er een Generaal Beleid op het gebied van zending en hulpverlening is vastgesteld, dat regelmatig evaluatie en bijstelling behoeft.
- Het van groot belang is dat kerken in Nederland op het gebied van zending en hulpverlening samenwerken om de schaarse middelen op een zo efficiënt en effectief mogelijke manier in te zetten en in te zetten.
- Met de samenwerking tussen partijen primaire belangen, zoals verwoord in bijlage 1 ‘Eisen waaraan een nieuw organisatiemodel en werkwijze moet voldoen’, gediend kunnen worden.

Spreken de bereidheid uit:

- Zich in te spannen om gezamenlijk namens de GKv zo efficiënt en effectief mogelijk op te treden ten dienste van evangelieverkondiging in woord en daad, met name via het ondersteunen van buitenlandse partnerkerken en –organisaties.
- Zich gezamenlijk in te spannen om tot een transparant en helder gestructureerde werkwijze te komen, waarbij de verdeling van verantwoordelijkheden en bevoegdheden voor zending en hulpverlening tussen partijen adequaat is vastgelegd.
- Elkaar als partijen adequaat te informeren over de wijze waarop zending en hulpverlening door de eigen organisatie wordt uitgeoefend.
- Indien het nodig is in het belang van de gezamenlijke doelstelling en vormgeving van de beoogde werkwijze, de huidige positie (structuur, autonomie) en werkwijze van de eigen organisatie aan te passen.
- Ruimte te bieden, binnen vernieuwd beleid en structuur, aan andere relevante semi-kerkelijke organisaties (zie o.a. onder 2.) en initiatieven op het gebied van zending en hulpverlening, voor zover passend binnen het nog vast te stellen generaal beleid.

Met de intentie om:

- A. Uitgaande van de verantwoordelijkheid van de plaatselijke kerken voor evangelieverkondiging in woord en daad, te komen tot een
 - a) passend model van samenwerking op het gebied van zending en hulpverlening binnen de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) en
 - b) gezamenlijk te ontwikkelen geactualiseerd generaal beleid.
- B. Bij de ontwikkeling van dit model en het beleid de in de bijlage geformuleerde eisen als uitgangspunt te hanteren.

Communicatie:

Partijen zijn zich bewust dat zorgvuldige gezamenlijke communicatie van het proces een uitermate belangrijke voorwaarde is om alle partijen ‘mee te nemen’ in het proces. Zij spreken af dat de communicatie van het proces wordt ondersteund door de afdeling Communicatie en Fondsenwerving van DVN, in afstemming met de betrokken partijen.

(Bijlagen 2)

- 1 Eisen waaraan een nieuwe werkwijze dient te voldoen
- 2 Besluiten GS Leusden 1999 en Harderwijk 2011 t.a.v. ZHT

Bijlage 1

Eisen waaraan een nieuwe werkwijze voor zending en hulpverlening (Z&H) binnen de Gereformeerde Kerken (vrijgemaakt) moet voldoen.

Algemeen

- De werkwijze moet er op gericht zijn dat de naaste zoveel mogelijk wordt bereikt met het Evangelie van Jezus Christus in woord en daad.
- Binnen deze werkwijze heeft de erkenning van verantwoordelijkheid van de kerken in het buitenland/partnerorganisaties voor activiteiten in hun omgeving een plaats, zodat zij leidend zijn in de keuzen over vormgeving ter plaatse.
- De samenwerking dient een eenvoudige en eenduidige structuur te hebben, opdat voor ieder gemeentelid duidelijk kan zijn hoe het werk van Z&H is georganiseerd, wat er gebeurt en hoe geldstromen lopen.
- De voor Z&H beschikbare gelden (locaal, regionaal en landelijk) dienen efficiënt en effectief ingezameld en ingezet te worden. Dit vereist kwaliteitstoetsing en (financiële) verantwoording conform daarover gezamenlijk te maken afspraken.
- Het model dient zodanig te zijn dat de bij zending en hulpverlening betrokken organisaties, die binnen het model opereren t.o.v. elkaar transparant zijn (laten zien hoe men werkt en daarop bevraagd willen worden).
- Trouw aan de afspraken die reeds zijn gemaakt met partners in het buitenland (continuïteit). Dit betekent geen garanties voor ongewijzigd continueren in de toekomst. Er zullen heldere afspraken gemaakt worden over 'overgang' zodat het werk passend bij nieuwe situatie voortgezet kan worden.
- Goed functionerende combinatie van maximale inzet vrijwillige en betaalde professionals binnen de onderlinge samenwerking.

Op het niveau van de plaatselijke kerken

- Heldere werkwijze waarbij de eerste verantwoordelijkheid voor Z&H die bij de plaatselijke kerk ligt, via mandatering en verantwoording tot zijn recht komt.
- Bevorderen dat Z&H dicht bij de gemeenteleden komt en bijdraagt aan een missionair elan.
- Appelleren aan en bevorderen van de betrokkenheid van gemeenteleden in woord en daad (aandacht voor vrijwilligers/jongeren).
- Honoreren en faciliteren van kwalitatief goede lokale projecten en initiatieven binnen de kaders van het vast te stellen gezamenlijk beleid.

Op het niveau van de landelijke samenwerking tussen de kerken en evt. andere betrokken partijen in Nederland

- Gezamenlijke verantwoordelijkheid te nemen voor het Z&H werk (eigenaarschap)
- Ruimte voor toegepast beleid binnen de kaders van het nog vast te stellen geactualiseerde generaal beleid, voor zover dat nodig en nuttig is voor de contacten met de participerende kerken en de (buitenlandse) partners.
- Bereidheid om optimaal gebruik te maken van de expertise van de ondersteunende organisatie ⁴ en te verantwoorden aan de samenwerkende kerken, als geen gebruik gemaakt wordt van deze expertise.
- Voor (potentiële) partnerkerken in het buitenland moet duidelijk zijn bij wie ze kunnen aankloppen voor hulp en bijstand op terreinen van zending en hulpverlening.
- Voor lokale gemeenten/groepen in Nederland moet helder zijn bij wie ze kunnen aankloppen met initiatieven. (aanspreekpunt voor gemeenten in Nederland).
- Gezamenlijke besluitvorming op landelijk niveau over nieuwe aanvragen van buitenlandse kerken op het gebied van Z&H.
- Goede afstemming met deputaten BBK.

⁴ Binnen de huidige structuur is dit DVN

- Vaststellen, handhaven, uitvoeren en evalueren van gezamenlijk beleid voor Z&H en hiervoor gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen.
- Noodzakelijk platform voor bezinning op (bijv. over methoden voor Z&H, erkenning van de eigen verantwoordelijkheid van buitenlandse kerken, zending binnen Nederland etc.) en coördinatie van het Z&H werk binnen de Nederlandse kerken.
- Heldere positionering van de landelijke ondersteunende functies (die thans door ZHT/DVN worden vervuld).
- Visie en expertise ontwikkelen en in stand houden t.a.v. de doelstellingen (o.a. op de gebieden):
 - Dienstverleningsprogramma's voor kerken in het buitenland
 - Dienstverlening aan kerken in Nederland (o.a. t.a.v. financiële huishouding in het buitenland)
 - Contacten onderhouden met relevante andere instanties in Nederland en internationaal (samenwerken en netwerken)
 - Voorlichting
 - Opleiding en training

En deze expertise ter beschikking stellen aan de (samenwerkingsverbanden van) kerken en de partners in het buitenland.

Bijlage 2

Besluiten GS Leusden 1999 en Harderwijk 2011 t.a.v. ZHT zijn te vinden op respectievelijke sites: <http://www.kerkrecht.nl/main.asp?page=467> en <http://www.gkv.nl/styleit/11079/>.

5 Algemeen Beleid Mission

Algemeen Beleid Mission – vastgesteld in vergadering met ZI's 5 oktober 2013

Nota ten behoeve van de Zendende Instanties en de Generale Synode van de GKv te Ede

Inleiding

De wereld om ons heen verandert snel. Ook de wereld van zending, hulpverlening en training is veranderd in de afgelopen jaren en zal dat blijven doen. Wat gelukkig nooit verandert, is de trouw en de liefde van onze God. Hij blijft eeuwig Dezelfde. Daarom blijft ook de opdracht tot zending onveranderd.

Omdat de wereld en vormen wel veranderen en dat invloed heeft op het overkomen van de onveranderlijke boodschap van redding in Jezus Christus, zoekt de GKv zending naar nieuwe manieren om deze boodschap te verkondigen en te laten zien. Vanuit dit besef is dit nieuwe beleidsplan geschreven, met als uitgangspunt: 'aansluiten bij wat er al is en verder gaan met gegroeide inzichten in een veranderende wereld.'

- De term zending heeft een aantal nadelen. Het wordt bijvoorbeeld, met name door jongere christenen, geassocieerd met iets van vroeger. Ook geeft de semantiek van het woord het idee, dat er sprake is van een (westerse) 'brenger' en een (niet-westerse) 'ontvanger'. Terwijl vastgesteld moet worden dat zending niet langer een eenzijdige beweging is, maar veel meer een samen optrekken als kerken en christenen. Daarom vervangen we de term 'zending' door de term 'mission', die deze negatieve connotatie veel minder heeft en meer en meer ingang vindt in gereformeerde kringen in Nederland.

- Het doel van mission is dat mensen bekend gemaakt worden met het Woord van God. Dat gebeurt door middel van woord en daad. Dit kan op verschillende manieren, maar voorop staat dat:

- Het gaat om de eer van God. De grootheid van de Heer mag gehoord en gezien worden in ons missionair kerk-zijn
- De werkwijze er op gericht moet zijn dat de naaste zoveel mogelijk bereikt wordt met het Evangelie van Jezus Christus in woord en daad, zodat hij ook God zal eren.
- Een aantal praktische uitgangspunten daarbij zijn:
 - Het werk van mission is zodanig georganiseerd dat er een optimale verhouding wordt bereikt tussen de betrokkenheid van het individuele gemeentelid en de efficiënte uitvoering van het werk
 - Het werk van mission is zodanig georganiseerd dat er een optimale verhouding is tussen de omvang van de ingezette middelen en het effect van deze middelen
 - Er wordt optimaal gebruik gemaakt van aanwezige deskundigheid en kennis op het gebied van mission en het werken in een crossculturele setting.
 - De werkwijzen zijn zo ingericht dat ze toetsing op effecten mogelijk maken

1. Mission: Bijbelse lijnen en begripsvorming

Naam en begrip

In dit algemeen beleid wordt de term 'mission' gebruikt, om al het werk aan te duiden dat wordt uitgevoerd om het goede nieuws van redding in Jezus Christus bekend te (doen) maken.

Binnen de Gereformeerde Kerken vrijgemaakt (GKv) wordt sinds eind jaren '90 gesproken over 'zending, hulpverlening en training'. Daarmee worden alle activiteiten bedoeld die door de zendende instanties (ZI's) en het deputaatschap Zending, Hulpverlening en Training (ZHT) binnen de GKv worden uitgevoerd⁵. Een heldere omschrijving, omdat binnen het zendingswerk van de GKv, het verkondigen en demonstreren van de grote daden van de Heer op veel verschillende manieren kan gebeuren en ook gebeurt. De term 'zending, hulpverlening en training' wil uitdrukking geven aan de rijkdom van verschillende manieren waarop mission plaatsvindt. Toch heeft samenvoeging van de termen 'zending, hulpverlening & training' voor verwarring gezorgd. Het was niet voor iedereen duidelijk dat 'zending, hulpverlening en training' onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn. Vanwege de verwarring die dit (taalkundig) onderscheid met zich mee brengt, wordt dit nu losgelaten. Dat betekent dat, als we in dit plan spreken van 'mission', daarmee het werk wordt bedoeld dat voorheen werd aangeduid met: 'zending, hulpverlening en training'.

1.1 Bijbelse lijnen

Primair uitgangspunt voor dit beleidsplan is dat de Bijbel richting geeft aan de gedachten over hoe God mensen wil inschakelen bij het verspreiden van het Evangelie. Belangrijk is te waken voor een omgekeerde aanpak, waarbij de Bijbel als onderbouwing dient voor wat mensen zelf al bedacht hadden. In dit beleidsstuk is slechts beknopt aandacht voor dit onderdeel mogelijk, daarom enkele pennenstreken die veel studies hierover in schets samenvatten.

God Zelf als initiator

In heel de Bijbel laat God Zich zien als een missionaire God, die in liefde omziet naar de wereld en die Zijn Zoon zendt naar de wereld om haar te redden van het komende oordeel. Later wordt de Heilige Geest gezonden door de Vader en de Zoon, als Trooster van de gemeente. De Heilige Geest voorziet de gemeente van de wijsheid, de kracht en

⁵ GB, 2005, pag. 7

het elan dat zij nodig heeft om werkelijk missionaire gemeente van Christus te kunnen zijn en op die manier haar opdracht uit te kunnen voeren. Zo is het de drie-enige God bij Wie mission begint. De kerk mag zich ingeschakeld weten in die grote missie van haar Heer, vanuit het besef dat niet de mensen, maar God Zelf de grote initiatiefnemer van de mission is.

Oude en Nieuwe Testament op een lijn

In het Oude Testament komt duidelijk naar voren dat God van meet af aan de hele aarde, alle volken, op het oog had. De belofte aan Abraham in Genesis (hoofdstuk 17) laat dit zien. Jesaja 49:6 is één van de vele profetieën die een prachtige inkijk geeft in Gods plan: 'Hij zei: "Dat je mijn dienaar bent om de stammen van Jakob op te richten en de overlevenden van Israël terug te brengen, dat is nog maar het begin. Ik zal je maken tot een licht voor alle volken, opdat de redding die Ik brengen zal tot aan de einden der aarde reikt".'

In het Nieuwe Testament is te lezen hoe dit plan van God door Christus wordt uitgewerkt, in beloften en opdrachten.

Beloften en opdrachten

De **belofte** is allereerst dat aan alle volken het goede nieuws zal worden verkondigd. Tegen zijn leerlingen zegt Jezus in dat verband: 'Jullie zullen (daarom) voor gouverneurs en koningen moeten verschijnen om voor hen van Mij te getuigen' (Marcus 13:9 -10). Verder belooft Jezus dat Hij als de hemelse Koning met de uitgezonden getuigen zal zijn tot Hij terugkomt. (Matteüs 28:20). De opgestane Heer geeft zijn vrede mee aan wie Hij zendt (Johannes 20:21). Bovenal geeft Hij hen de Heilige Geest (Johannes 20:22), door wie zij kracht ontvangen om van Jezus te getuigen (Handelingen 1:8).

De **opdracht** is om te getuigen; het goede nieuws te verkondigen. Dat zijn de woorden die eruit springen. Deze opdracht was er eerst heel concreet voor de apostelen ('gezon-denen'), maar met Pinksteren zien we dat de hele gemeente er bij betrokken wordt. In Handelingen 8 lezen we hoe de gemeente in Jeruzalem vervolgd werd, zodat ze verspreid werden over Judea en Samaria, met uitzondering van de apostelen (vers 1). We lezen daarna: 'Degenen die verdreven waren, trokken rond en verkondigden het woord van God' (vers 4). Matteüs 28 maakt duidelijk dat de opdracht niet eindigt met de dood van de apostelen, die als eerste oor- en ooggetuigen optraden, maar voortduurt tot de jongste dag en zal worden uitgevoerd door hen die dit apostolische getuigenis in geloof hebben aanvaard. De beloften die deze opdracht omringen, blijven hiermee ook van kracht.

Plaatselijke kerk en kerkverband

De Bijbel wijst duidelijk op de rol en betrokkenheid van de plaatselijke kerk aangaande mission. In Handelingen 13 is te lezen hoe de gemeente van Antiochië, Barnabas en Saulus officieel in een gebedsdienst uitzendt. Christus, die Saulus al op een bijzondere manier had geroepen en toegerust, schakelt nu de plaatselijke kerk in om op zendingspad te kunnen gaan. Mooi hoe Lukas dan schrijft: 'Zo werden Barnabas en Saulus uitgezonden door de Heilige Geest.' (Handelingen 13:4) Later in Handelingen 15 is te lezen dat het kerkverband bij dit mission werk betrokken wordt. Er werden gezamenlijke afspraken gemaakt over principiële richtlijnen ten aanzien van de ruimte voor gelovigen met een heidense achtergrond. In 2 Korintiërs 8 en 9 komt het kerkverband ook ter sprake wanneer hulpbehoevende (en toch zelfstandige!) gemeenten geholpen worden door 'buitenlandse' kerken. Een bevestiging van het op elkaar betrokken zijn als kerken van Christus is te lezen in Openbaring 1-3.

1.2 Bijbelse lijnen, enkele conclusies

Mission dichtbij en ver weg

In de Bijbel wordt geen onderscheid gemaakt tussen mission dichtbij en ver(der) weg. Het gaat om het brengen van het goede nieuws, om het getuigen van Jezus. Het onderscheid dat in de loop van de kerkgeschiedenis is aangebracht, tussen evangelisatie als de verkondiging van het Evangelie in het binnenland en zending als de verkondiging van het Evangelie in het buitenland, is eerder een praktische dan een principiële onderscheiding. Ook de veelgebruikte definiëring van evangelisatie als 'verdwaalde kinderen van het verbond terugbrengen in de kerk' is niet langer te hanteren in een land waarin christenen sterk in de minderheid gekomen zijn en de kennis van God nauwelijks te veronderstellen is. Daarnaast is ook de multiculturele samenleving van Nederland voldoende reden om de aanduiding van mission als 'werken in andere culturen en talen' te laten vallen of evangelisatie ruimer te zien dan het terugwinnen van voormalige kerkleden. Mission dichtbij en verder weg moeten niet tegen elkaar uitgespeeld worden. Het is voor een kerk(verband) belangrijk om oog te hebben voor beide vormen van mission.

Mission in woorden en daden

In de Bijbel wordt geen scheiding gemaakt tussen evangelieverkondiging en hulpverlening, tussen woord en daad. Het vertellen van het goede nieuws kan niet zonder daadwerkelijk in liefde bewogen te zijn en om te zien naar de nood in het leven van de mens aan wie het heil en de glorie van God verkondigd wordt. Het goede nieuws wordt bekend gemaakt in woorden en in daden. We worden door God geroepen om als beeld van Hem mee vorm te geven aan zijn Koninkrijk waar gerechtigheid woont.

Plaatselijke kerk en kerkverband

Voor het brengen van het goede nieuws aan mensen, zowel in het binnenland als in het buitenland, zijn plaatselijke kerken als eerste geroepen en verantwoordelijk om deze opdracht ('zendingsbevel') van Christus uit te (laten) voeren.

Samenwerken met andere kerken, als partners, zowel in binnen- als in buitenland, is een door God gegeven mogelijkheid om financiële en/of deskundige draagkracht aan dit werk te geven.

1.3 Missionaire opdracht, begripsvorming

De kerken hebben een opdracht gekregen om Gods reddingsplan te verkondigen en zichtbaar te maken. Een kerk is pas echt een levende kerk, als ze een missionaire kerk is. En als zij het haar toevertrouwde goede nieuws van redding niet voor zichzelf houdt, maar uitdraagt in de wereld om haar heen. Die wereld bevindt zich zowel in de directe nabijheid van de kerk als ook ver weg. We wonen als christenen immers samen in Gods wereld. We zijn samen broers en zussen in Christus.

Mission is niet een verzameling van activiteiten, maar eerder een levenshouding, een missionaire houding, waaruit blijkt dat mensen zich ingeschakeld weten in de mission van de drie-enige God. Mensen bestaan niet zomaar, ze zijn met reden in de wereld gezonden. Zij zijn door God gezonden in hun bestaan en mogen vanuit dat besef en de daaruit voortvloeiende missionaire houding, meewerken aan het verheerlijken en bekend maken van Gods naam op de aarde. God verzamelt zijn kinderen in zijn kerk, van waaruit Hij bekend gemaakt mag worden en waar een missionaire houding aangeleerd en gepraktiseerd mag worden. Dat is in de eerste plaats mission.

In de loop van de tijd is de invulling van mission veranderd. Een aantal belangrijke veranderingen:

- In veel landen waar geen kerken waren, zijn inmiddels kerken ontstaan
- Het zwaartepunt van het christelijk geloof ligt niet meer in de westerse wereld, maar in andere delen van de wereld
- Er is een enorme diversiteit aan culturen⁶ in Nederland, waardoor de scheiding tussen werken buiten de landsgrenzen en erbinnen minder logisch is; mensen van andere culturen komen we immers ook tegen in Nederland
- Projecten voor kerkplanting vinden nu ook plaats in de westerse wereld

Vastgesteld wordt dat mission in de eerste plaats een levenshouding is, vanuit het besef dat mensen zich door God ingeschakeld weten in Zijn reddingsplan voor deze wereld. Van daaruit laat de uitvoering van mission zich als volgt omschrijven: 'Het geheel aan activiteiten van de missionaire kerk om bij te dragen aan de verkondiging van Gods Evangelie in opdracht van Christus.'

1.4 Kernwaarden

De volgende kernwaarden spelen een belangrijke rol in het missionaire werk vanuit de GKv:

Gereformeerd: dat wat God in de Bijbel zegt (en in gereformeerde belijdenissen beleden wordt) is maatgevend voor het persoonlijk, kerkelijk en maatschappelijk leven en ook bepalend voor de missionaire activiteiten.

Missionaire levenshouding: het verheerlijken en bekendmaken van Gods naam op aarde, in de eenheid van evangelisatie, zending, hulpverlening en training: dus in woord en daad, wereldwijd.

Wederzijds: mission is een wereldwijde beweging waarin kerken samen optrekken tot eer van God en tot wederzijdse versterking en bemoediging van elkaar, met als centrale vraag: 'wat kunnen we samen leren van en met elkaar als volgelingen van Christus en hoe kunnen we elkaar dienen in de dienst van de Heer?'

Trouw: vanwege het belang van de gegeven relatie wordt een eenmaal aangegaan samenwerkingsverband niet zomaar verbroken, tenzij door één of beide partijen wordt vastgesteld dat samenwerking niet langer zinvol is. In zo'n geval kan de kerkelijke band met de eventuele partnerkerk wel blijven bestaan.

Complementair: de geboden ondersteuning is aanvullend op eigen personele, materiële en geestelijke inbreng van de partner en sluit aan bij bestaande initiatieven van de partner en is in principe tijdelijk.

Participatief: omdat mensen geroepen zijn verantwoordelijkheid te dragen, is de inbreng van alle betrokkenen vanaf het begin belangrijk. Invulling van de samenwerking vindt plaats in gezamenlijk overleg met de partner.

Contextueel: om als een zelfstandige kerk te kunnen functioneren, is het voor christenen van belang de gereformeerde identiteit te laten functioneren in de concrete context. Mission houdt rekening met dit feit.

Transparantie: bereidheid om steeds inzicht te geven in het handelen en de achterliggende motieven.

⁶ Bij culturen moet men niet alleen denken aan allochtone culturen, maar ook bijvoorbeeld aan autochtone jongerenculturen of sterk geseculariseerde binnenlandse cultuurvormen.

Het streven is dat al het missionaire werk zoveel als mogelijk aan bovenstaande kernwaarden voldoet.

1.5 Keuzes

Plaatselijke kerken hebben de opdracht tot mission, zowel dichtbij als ver(der) weg. In het verleden zijn verschillende deputaatschappen en organisaties opgezet binnen de GKv. Door maatschappelijke veranderingen lijkt er meer overlap te gaan ontstaan. Daarom is het goed de uitdaging aan te gaan om meer samen te werken, ook via ondersteunende landelijke bureaus als Kennis en Ondersteuningscentrum (KOC) en Praktijkcentrum (voorheen Centrum Dienstverlening onder verantwoordelijkheid van het deputaatschap OOG), en gebruik te maken van elkaars deskundigheid. Want er zijn veel raakvlakken en overlappings in de verschillende vormen van mission.

In dit beleidsstuk wordt verder uitgegaan van de keuze voor mission in het buitenland.

1.6 Vormen

De volgende vormen van mission in het buitenland worden onderkend:

Kerkplanting

Het onder verantwoordelijkheid van een Nederlandse kerk Gods Woord verkondigen met het doel om tot bekering en kerkplanting over te gaan in het buitenland, wordt vaak de klassieke vorm van zending genoemd. In de praktijk gaat het dan bijna altijd om een Nederlandse zendeling die onder verantwoordelijkheid van de GKv een nieuwe kerk plant in het buitenland.

Kerkplanting in het buitenland op deze manier gebeurt op dit moment vrijwel niet vanuit de GKv.

Mission door middel van partnerschap

In veel landen waar westerse kerken vroeger zending bedreven, zijn inmiddels kerken ontstaan. Zij hebben uiteraard hetzelfde missionaire mandaat als de GKv.

Een aantal manieren waarop mission als partnerschap vorm kan krijgen, noemen we hierna. Dit zijn enkele voorbeelden, het is geen volledige lijst:

Mission door ondersteuning bij het kerk zijn.

In deze vorm wordt ondersteuning gegeven aan een partnerkerk bij het kerk-zijn in haar eigen context. Bijvoorbeeld door het ondersteunen van het kerkplantingswerk van de partnerkerk of maatschappelijke projecten die de partnerkerk uitvoert.

Mission door middel van de ondersteuning in theologische opleiding.

In deze vorm wordt ondersteuning gegeven aan een theologische opleiding waar bijvoorbeeld toekomstige predikanten van een partnerkerk kunnen worden opgeleid. Dat kan zowel door financiële ondersteuning alsook door het leveren van docenten voor bepaalde onderdelen van de opleiding.

Mission door middel van samenwerking met christelijke organisaties.

In deze vorm wordt ondersteuning gegeven aan christelijke organisaties die op zo'n specifieke, eigen manier bijdragen aan de verspreiding van het Evangelie, dat op grond daarvan met hen samengewerkt wordt. En aan christelijke organisaties in gebieden waar geen kerken aanwezig zijn waarmee de GKv een partnerrelatie hebben.

Mission door middel van uitwisseling tussen kerken in het buitenland en kerken in Nederland

In deze vorm komt het besef tot uiting dat mission geen eenrichtingverkeer is, maar dat de kerken in Nederland ook veel kunnen en moeten leren van kerken uit het buitenland.

2 De kerk in Nederland

2.1 Inleiding

De missionaire opdracht is aan de kerk gegeven, waarbij de plaatselijke gemeente de verantwoordelijkheid draagt voor het missionaire werk. Van daaruit wordt in dit deel van het beleidsdocument een beschrijving gegeven van de kerk. En worden in de uitleg de verantwoordingslijnen gevolgd, beginnend bij de lokale gemeente, die zich kan verenigen in (regionale) samenwerkingsverbanden. Deze samenwerkingsverbanden vormen samen met andere betrokkenen bij mission een landelijk samenwerkingsverband.

De kerk, dat kan zijn:

- De algemene, wereldwijde kerk
- Landelijke of regionale kerkverbanden of netwerken van kerken
- Een plaatselijke christelijke gemeente

Identiteit in Christus

'Kerk' kan op verschillende manieren gedefinieerd worden. Hier worden inhoudelijke (theologische) omschrijvingen gegeven, die een Bijbels beeld geven van wat de kerk is. In de Bijbel is te lezen dat God Zijn volk roept, dat Hij mensen aan Zichzelf en elkaar verbindt en daarmee Zelf de kerk creëert. In het Nieuwe Testament is dat te zien in het werk van Jezus Christus. Hij riep discipelen op om Hem te volgen en onderwees hen drie jaar lang. Hij gaf hen instructies om na Zijn hemelvaart bij elkaar te blijven totdat de Heilige Geest zou komen om hen toe te rusten bij het getuigen over Gods verlossingswerk.

De identiteit van de kerk ligt primair buiten haarzelf in Christus. Wat zij in Christus is, mag in de dagelijkse praktijk steeds meer zichtbaar worden. *De verbondenheid aan Christus* is daarmee ook tegelijk hét bepalende gegeven van kerk-zijn. De kerk wordt in de Bijbel o.a. Zijn bruid, tempel of lichaam genoemd.

Vier eigenschappen van de kerk:

Eenheid

Hoewel er in de praktijk allerlei kerken en kerkgenootschappen zijn, zegt de belijdenis van de eenheid van de kerk, dat er uiteindelijk maar één kerk van Christus is, omdat er ook maar één Heer, één geloof en één doop is (Efeziërs 4:4-6). Die eenheid wordt zichtbaar in het leven uit het ene evangelie en het besef van gelovigen dat het evangelie niet begonnen is bij hen of bij hun gemeente (1 Korintiërs 14:36), maar dat zij deel uitmaken van het ene lichaam van Christus. Eén zijn betekent niet hetzelfde zijn. Er zijn verschillen tussen kerken onderling zoals er ook binnen de plaatselijke kerk verschillen zijn. Paulus vergelijkt de kerk met een lichaam, en kerkleden met lichaamsdelen (1 Korintiërs 12).

Heiligheid

De kerk is heilig in Christus. Ze is overgegaan van de duisternis (een leven zonder God) naar een leven in het licht. Ze is apart gezet om een leven te leiden dat toegewijd is aan God en daarmee ook aan de naaste. Zie Matteüs 22:37 - 40 en 1 Petrus 1:14-16

Katholiciteit

De kerk is katholiek of algemeen. Ze is er dus niet voor één speciale groep, maar voor iedereen. Ze is allesomvattend. In Christus is er geen onderscheid tussen 'Grieken of

Joden, besnedenen of onbesnedenen, Barbaren, Skythen, slaven of vrijen' (Kolossenzen 3:11). De kerk is van alle tijden en plaatsen en is te kennen aan de kenmerken zoals genoemd in de NGB art. 27-29. Ook hier volgt een roeping voor de kerk: dat ze in en buiten de kerk Gods goede boodschap aan iedereen -ongeacht etniciteit, inkomen, status, leeftijd, intellect of sekse- verkondigt en iedereen uitnodigt daaraan gehoor te geven. Dat betekent in de praktijk van het kerk-zijn dat zij zoveel mogelijk zoekt de boodschap van het evangelie te verkondigen zoals dat past in haar lokale taal en context.

Apostoliciteit

De kerk is 'gebouwd op het fundament van de apostelen en profeten, met Christus Jezus Zelf als de hoeksteen' (Efeziërs 2:20). De kerk leeft uit het getuigenis van de apostelen en profeten zoals dat in de Bijbel is gegeven. De apostelen zijn de directe getuigen van Christus en hebben Hem verkondigd. De kern van die verkondiging, zoals de kerk geroepen is door te geven, verwoordde Petrus in Zijn belijdenis over Jezus: 'U bent de Messias, de Zoon van de levende God' (Matteüs 16:16).

Plaatselijke kerk

De plaatselijke kerk is een afspiegeling van de wereldwijde kerk van Christus, die op allerlei verschillende plaatsen in de wereld te vinden is. Ook in de plaatselijke gemeente is eenheid in verscheidenheid te zien.

Een belangrijk uitgangspunt in het gereformeerde missionaire werk is dat de plaatselijke kerken geroepen zijn tot het zendingswerk. Het missionaire mandaat is gegeven aan de plaatselijke gemeente; daar behoort het eigenaarschap en de primaire verantwoordelijkheid te liggen. Iedere vorm van organisatie van het missionaire werk moet dit mandaat aan de plaatselijke gemeente erkennen. De primaire verantwoordelijkheid wil zeggen dat de plaatselijke gemeente actief meeleeft met het missionair buitenlandwerk, in gebed en (geestelijke) verbondenheid. En dat zij zoveel mogelijk betrokken is bij de uitvoering van het werk, door (mee) te doen, (mee) te denken en (mee) te beslissen. De kracht van het gebed moet niet onderschat worden. Het gebed kan vanuit de plaatselijke gemeente worden ingezet en is een belangrijk middel in het missionair werk. Betrokkenheid wordt in de eerste plaats zichtbaar in het gebed. Vanuit deze betrokkenheid zal de gemeente ook financieel haar verantwoordelijkheid nemen in het missionaire werk. Om de betrokkenheid van de kerkleden zo goed mogelijk te faciliteren is het nodig dat:

- De organisatie van het mission werk een eenvoudige en eenduidige structuur heeft. Zodat voor ieder gemeentelid duidelijk kan zijn hoe het missionair werk georganiseerd is, wat er gebeurt en hoe het beschikbare geld wordt besteed.
- De plaatselijke kerk het belangrijkste niveau voor communicatie naar haar leden is en dat zij verantwoordelijk is voor de inhoud van de communicatie.

2.2 Samenwerkingsverband kerken

Plaatselijke kerken worden gestimuleerd om te zoeken naar mogelijke samenwerkingsverbanden⁷ omdat het mission werk de draagkracht van een plaatselijke gemeente eenvoudig te boven kan gaan, zowel qua meeleven en gerichte aandacht als qua organisatie en financiering. Aan de andere kant kan de omvang van een samenwerkingsverband de optimale binding van de plaatselijke gemeente aan het mission werk ook in de weg staan. Hiermee wordt rekening gehouden in het tot stand komen van samenwerkingsverbanden. De omvang van een samenwerkingsverband mag niet ten koste gaan van de betrokkenheid in de plaatselijke deelnemende kerken.

⁷ Voorheen noemden we dat Zendende Instanties (ZI's)

Samenwerkingsverbanden:

- Dragen zorg voor een optimale betrokkenheid van de plaatselijke kerken bij de uitvoering van het werk. Bijvoorbeeld door het stimuleren van een relatie tussen de partners uit het buitenland en plaatselijke kerken in Nederland
- Leggen op transparante wijze verantwoording af aan de plaatselijke kerken over de uitvoering van het werk
- Zoeken binnen hun mandaat samenwerking met partners voor de uitvoering van mission
- Dragen zorg voor een efficiënte besteding van de aan hen toevertrouwde middelen
- Doen voorstellen voor beleid voor hun eigen aandachtsgebied ter vaststelling door de plaatselijke kerken
- Doen voorstellen voor beleid die de landelijke vergadering betreffen

2.3 Kerkverband, landelijke samenwerking

De plaatselijke kerk is ook onderdeel van het landelijk kerkverband.

De kerken (al dan niet georganiseerd in een –regionaal- samenwerkingsverband) gaan een samenwerking aan op landelijk niveau met andere kerken en samenwerkingsverbanden.

Dit landelijk samenwerkingsverband kan bestaan uit:

- Lokale kerken die zelfstandig betrokken zijn bij mission
- Samenwerkingsverbanden van samenwerkende kerken die betrokken zijn bij mission
- Andere samenwerkingsverbanden binnen de GKv die betrokken zijn bij mission.

Door dit landelijk samenwerkingsverband aan te gaan is het mogelijk om:

- Optimaal gebruik te maken van beschikbare deskundigheid en kennis
- Een duidelijke ingang te bieden voor (potentiële) partners tot het areaal van ondersteuning vanuit de GKv
- landelijk herkenbaar te zijn als missionaire organisaties binnen dezelfde GKv
- gezamenlijk na te gaan of de uitvoering op een juiste manier bijdraagt aan de verspreiding van het Evangelie en de opbouw van de wereldwijde kerk
- gezamenlijk na te kunnen gaan of de binnen het verband van de GKv beschikbare middelen op een effectieve en efficiënte manier worden ingezet
- beleidsafspraken voor landelijk beleid en onderlinge afstemming te maken.

Het missionair werk in het buitenland vereist vaak specifieke kennis en vaardigheden. Om het mission werk optimaal te ondersteunen, zijn specifieke kennis en vaardigheden beschikbaar op landelijk niveau, in een centrum voor kennis en ondersteuning. Dit centrum valt onder verantwoordelijkheid van het landelijk samenwerkingsverband. De kerken, betrokken bij mission, worden gestimuleerd om een beroep te doen op elkaar en op het landelijk centrum voor kennis en (inhoudelijke) ondersteuning bij de uitvoering van hun missionaire taak.

3. SAMENWERKEN MET PARTNERS

3.1 Buitenlandse partners

De GKv ontmoet in het buitenland zelfstandige (verwante) kerken en organisaties. In gelijkwaardigheid wordt samen opgetrokken. Kerken en organisaties zijn aan elkaar gegeven als broers en zussen in Christus om elkaar te versterken in het geloof.

Vanuit het besef dat contexten verschillend zijn, wordt in het werk rekening gehouden met de manier waarop partners georganiseerd zijn. Het uitgangspunt is, dat samenge-

werkt wordt met een verwant kerkgenootschap. Samenwerking vindt dan plaats via de aanwezige structuren van de partnerkerk. Er is daarnaast ruimte om samen te werken met christelijke organisaties. Samenwerkingen worden gemeld bij andere partners in de regio. Gemaakte samenwerkingsafspraken kunnen worden vastgelegd in aparte documenten.

Het missionaire werk vraagt om het zorgvuldig onderhouden van relaties met de buitenlandse kerken. Hierbij onderscheiden we de partnerrelaties tussen buitenlandse kerken en de regionale samenwerkingsverbanden enerzijds en de (zuster)kerkrelaties, zoals de door het deputaatschap BBK worden onderhouden anderzijds. De partnerrelaties en de (zuster)kerkrelaties kunnen samenvallen, maar dat hoeft niet altijd het geval te zijn. Een (zuster)kerkrelatie is geen voorwaarden voor een partnerrelatie. In ieder geval is het van belang dat bij de uitvoering van het missionaire werk in het buitenland overleg en afstemming wordt gezocht met BBK.

3.2 Binnenlandse partners

Binnen de GKv zijn er diverse deputaatschappen en organisaties die zich bezig houden met mission. Bijvoorbeeld het deputaatschap Ondersteuning Ontwikkeling Gemeenten (OOG) en het praktijkcentrum van de GKv, Gereformeerde Hogeschool (GH) en Theologische Universiteit Kampen (TUK). De kerken die betrokken zijn bij mission zullen samenwerking zoeken, om op die manier van elkaar te leren en gezamenlijk op te trekken in het werk van mission.

3.3 Netwerken

In Nederland, Europa en in de wereld zijn veel netwerken waarin partijen participeren die zich bezig houden met mission, in allerlei verschillende vormen. De GKv (in hun samenwerkingsverbanden) worden gestimuleerd deel te nemen aan deze netwerken, om:

- Een gereformeerd geluid te laten horen binnen de netwerken
- Te leren van anderen
- Waar mogelijk en nuttig partners te ontmoeten om mee samen te werken

De kerken, samenwerkingsverbanden en het landelijk centrum voor Kennis en Ondersteuning zullen elkaar stimuleren samenwerking te zoeken met partners die bezig zijn met werk in het buitenland in brede zin. Dit ter bevordering van het kennisniveau, maar ook in verband met afstemming van werk en fondsenwerving.

BIJLAGE I Aanbevolen literatuur

De volgende literatuur is gebruikt bij de totstandkoming van de beschrijving van de Bijbelse lijnen. De literatuurlijst wordt in deze inleiding geplaatst omdat lezing is aan te raden voor het verkrijgen van een goed begrip en als stimulans voor verdere bestudering.

1. Dr. J.H. Bavinck, Inleiding in de zendingswetenschap, Kok Kampen 1954
2. C.J. Haak, Gereformeerde missiologie & oecumenica. Beknopt overzicht aan het begin van de 21^e eeuw A.D., Zwolle 2005
3. C.J. Haak, Kerk in de 21^e eeuw. Weer kerk in de wereld zijn, 2^e dr Kampen 2000
4. C.J. Haak, Metamorfose. Intercultureel begeleiden van kerken in een niet-christelijke omgeving, Boekencentrum Zoetermeer 202
5. Rapporten Deputaten – Zending 1948, Heruitgave in 1980 door de Zendingsclub te Kampen, met voorwoord van M.K.Drost
6. Klaas van den Geest, Kerk waar ben je. Samen werken aan een visie op missionair gemeente zijn, Zwolle (DTEG) 2008
7. Drs. Pieter van Kampen e.a., Want de Geest spreekt alle talen. Multicultureel kerk-zijn in de 21ste eeuw, Barneveld (GSEv (48)) 2003
8. Prof. Dr. J.P. Versteeg, Gij die eertijds verre waart... Een overzicht van de geschiedenis en taken van de zending, De Banier Utrecht 1978

9. M.R. van den Berg, Getuigen. De Bijbelse opdracht en onze praktijk, Buijten & Schipperheijn Amsterdam 1975
10. Dr. J. Verkuyl, Inleiding in de nieuwere zendingwetenschap, Kok Kampen 1975
11. Dr. F.J. Verstraelen (eindred.), Oecumenische inleidingen in de missiologische teksten en konteksten van het wereldchristendom, Kampen 1988
12. Tim Keller, Ruim baan voor gerechtigheid. Rechtvaardig worden door Gods genade, Van Wijnen Franeker 2011

BIJLAGE 2 Lijst afkortingen

BBK	deputaatschap Betrekkingen Buitenlandse Kerken
DVN	De Verre Naasten
GH	Gereformeerde Hogeschool (Zwolle)
GKv	Gereformeerde Kerk (Vrijgemaakt)
KOC	Kennis en Ondersteuningscentrum
OOG	deputaatschap Ondersteuning Ontwikkeling Gemeenten
TUK	Theologische Universiteit Kampen
ZI	Zendende Instantie

6 Notitie ‘Samenwerken in Mission’

Deze notitie wordt op een later tijdstip naar de GS gestuurd.

7 Verzoek garantstelling 2015 - 2017

Brief van ZHT aan F&B - 22 juli 2013

In vervolg op ons overleg van 7 maart 2013 doen we u hierbij officieel het verzoek in te stemmen met een combi van de volgende drie afspraken:

- 1) ZHT wil van 2015 t/m 2017 in samenwerking én in overleg met de Zendende Instanties komen tot een systeem dat er binnen de GKV enkel quotum wordt geheven via de Zendende Instanties.
- 2) F&B stemt in met een garantstelling van 3 x 340.000,- voor 2015 t/m 2017 mocht ad 1 in de periode van 2015 t/m 2017 nog niet lukken. Zie *) onderaan blz. 2.
- 3) F&B stemt er mee in voor 2015 t/m 2017 het proces om te komen tot eenheid van opvatting, consistentie van beleid en een eenvoudige, adequate structuur eenmalig te ondersteunen met een bedrag van 150.000 euro (50.000 per jaar).

Een korte terugblik en toelichting:

De afgelopen jaren zijn de volgende bedragen door de Generale Synodes beschikbaar gesteld:

2003	€	428.240
2004	€	444.480
2005	€	461.200
2006	€	425.000
2007	€	400.000
2008	€	375.000
2009	€	350.000
2010	€	325.000
2011	€	325.000
2012	€	350.000
2013	€	350.000
2014	€	350.000

Het landelijke quotum behelst circa 7,3% van de totale inkomsten van De Verre Naasten/ZHT (2012)

In opdracht van de Generale Synode (2011-2012, Harderwijk) spant ZHT zich samen met de Zendende Instanties in om meer eenduidigheid te krijgen in de verschillende geldstromen die ontvangen worden ten behoeve van het werk van ZHT, c.q. zending, hulpverlening en training vanuit de GKV. Op dit moment kennen we de volgende inkomsten: landelijk quotum (ZHT), regionaal quotum (Zendende Instanties), donaties (vanuit scholen, kerken, particulieren, bedrijven, fondsen), schenkingen, legaten, subsidies, externe donoren (Wilde Ganzen, EO Metterdaad). ZHT wil in de komende drie jaar in samenwerking én in overleg met de Zendende Instanties komen tot een systeem dat er binnen de GKV enkel quotum wordt geheven via de Zendende Instanties. Het reeds bestaande regionale quotum kan verhoogd worden met het deel wat normaal via de GS wordt vastgesteld en geïnd. De financiële aanslag van het kerkklid blijft ongewijzigd.

Dit heeft als voordeel dat de transparantie naar de kerkleden toeneemt en dat er minder administratieve handelingen hoeven plaats te vinden.

Aangezien dit overleg met de Zendende Instanties nog niet is afgerond en samenhangt met de verdere (her)structurering van het werk van ZHT/De Verre Naasten en de verschillende Zendende Instanties, verzoekt ZHT een garantstelling van 3 x 340.000,- voor 2015 t/m 2017. Zie *) onderaan blz. 2.

Hierbij spreekt ZHT de verwachting uit dat vanaf 2015 afspraken zijn gemaakt met de verschillende Zendende Instanties zodat het landelijke quotum kan vervallen en dat de regionale quota opgeplust worden met een zelfde bedrag.

De Generale Synode (2011-2012, Harderwijk) heeft ZHT een duidelijke opdracht meegeven om te komen tot meer samenwerking en afstemming met de verschillende Zendende Instanties. ZHT heeft deze handschoen opgepakt en reeds een aantal voorstellen aan u gepresenteerd. De afgelopen drie jaren is er intensief gesproken met de verschillende Zendende Instanties, het generaal beleid is herijkt en aangepast en eveneens is er een organisatie-model ontwikkeld waarbinnen De Verre Naasten en de verschillende actoren binnen ons kerkverband beter gaan samenwerken, afstemmen, beleid ontwikkelen, etc.

De komende jaren zal gewerkt worden aan implementatie van eenheid van opvatting, consistentie van beleid en een eenvoudige, adequate structuur zoals we dat de afgelopen jaren hebben ontwikkeld in opdracht van de GS. ZHT wil de reeds opgestarte samenwerking een positieve impuls geven,

zodat verduurzaming van de ingestelde weg geborgd wordt. ZHT verzoekt dit proces voor 2015 t/m 2017 eenmalig te ondersteunen met een bedrag van 150.000 euro (50.000 per jaar), zijnde 0,7 fte (conform CAO Welzijn) voor de komende drie jaar. We denken dat dit (gemiddeld over drie jaar) nodig is om het proces met Zendende Instanties en andere organisaties goed neer te zetten. Zie Voorstel bijdrage herstructurering dd. 21 juni 2013.

Hierbij houdt De Verre Naasten geen rekening met de extra kosten die reeds gemaakt zijn inzake het genoemde proces (2011, 2012 en 2013) aan menskracht vanuit De Verre Naasten (5 betaalde medewerkers hebben bijdragen geleverd aan de verschillende werkgroepen/stuurgroep), inhuur experts (notaris, externe voorzitter, etc.), locatie kosten i.v.m. vergaderingen etc. Deze kosten zijn voor rekening van De Verre Naasten (voor 2013 zijn huur en externe consultancy verdeeld over alle partijen van DVN en ZI's gekomen).

*) Uit verslag F&B – ZHT van 21 mei 2013:

1. Intentie voor afbouw landelijk quotum:
 - a. 2015: 340.000 (garantie tot 340.000)
 - b. 2016: 240.000 (garantie tot 340.000)
 - c. 2017: 140.000 (garantie tot 340.000)
 - d. 2018: Geen quotum meer van de GS, maar als zich niet voorziene omstandigheden voordoen dan gaan ZHT en F&B opnieuw met elkaar in gesprek

8 Overzicht gemaakte en te maken kosten 2011 – 2017

Aan: Deputaten Financiën & Beheer

Zwolle, 21 juni 2013

Betreft: aanvraag bijdrage herstructurering ZHT/ZI's

1. Opdracht van de Generale Synode (Harderwijk/2011) voor ZHT.

In 2011 heeft de Generale Synode aan ZHT de opdracht gegeven om:

‘in de samenwerking met de zendende instanties met betrekking tot structurering van en inbreng in de samenwerkingsrelatie op de ingeslagen weg voort te gaan en daarbij te werken aan eenheid van opvatting en consistentie van beleid;’

In de jaren die daarop volgden is het proces tot verdere samenwerking van ZHT met de Zendende Instanties geïntensiveerd.

2. Periode 2011 – 2013.

Deze periode tekent zich de lijn af van gezamenlijk zoeken naar verdere samenwerking. Hieraan zijn kosten verbonden die zonder bijdrage van de GS door ZHT gedragen zijn:

	2011	2012	2013	TOTAAL
Interne kosten (personeelslasten)*	25.000	50.000	50.000	125.000
Externe kosten (o.a. notaris, extern adviseur, vergaderkosten)	6.000	19.000	30.000	55.000
Uitgaven traject herstructurering	31.000	69.000	80.000	180.000

* Zie bijlage voor onderbouwing

1. In deze periode zijn door De Verre Naasten externe krachten aangetrokken zodat er o.a. bij het MT ruimte vrijkwam voor het traject met de Zendende Instanties.
2. De Algemene Reserve van De Verre Naasten is, in afwijking van de algemene richtlijnen € 640.000 te laag op 1 januari 2013. Daarom is besloten om in 5 jaar tijd te streven naar een gezonde en stabiele reservepositie. Dit houdt in dat ieder jaar (minimaal) 100.000 euro bezuinigd zal moeten worden.

3. De Zendende Instanties hebben voor 2013 toegezegd om 75% van de externe kosten bij te dragen.
4. Het personeel van DVN heeft vanaf 2011 tot en met minstens 2015 vrijwillig toegezegd om 4,8% van de eindejaarsuitkering niet te 'verlonen' maar te besteden aan de doelstelling. (minimaal € 60.000 op jaarbasis). Hierbij geldt voor DVN: bruto = netto.

3. Periode 2014 – 2017

	2014	2015	2016	2017	TOTAAL
Interne kosten (personeelslasten)*	50.000	25.000	12.500	-	87.500
Externe kosten (o.a. notaris, extern adviseur, vergaderkosten)	15.000	10.000	5.000	-	30.000
Uitgaven traject herstructurering	65.000	35.000	17.500	-	117.500
Aanvraag extra bijdrage i.v.m. herstructurering		50.000	50.000	50.000	150.000

* Zie bijlage voor onderbouwing

Samenvatting:

De uitvoering van de opdracht van de GS 2011 beslaat de periode 2011 t/m 2017 en kost in totaal **€ 275.000** (€ 212.500 interne kosten, € 85.000 externe kosten minus de bijdrage van de Zendende Instanties van max. € 22.500 (75%)).

De GS heeft in 2011 de opdracht aan ZHT aangescherpt zonder daarvoor extra budget beschikbaar te stellen. ZHT stemt overigens van harte in met deze opdracht en ziet het belang van eenduidig beleid en een adequate structuur. ZHT heeft ruimschoots (financiële) middelen beschikbaar gesteld. Aangezien de kerken hier gezamenlijk een belang bij hebben, lijkt het ZHT redelijk om de implementatiekosten voor de komende tijd in gezamenlijkheid te dragen. Ten tijde van de GS2011 heeft ook ZHT niet stilgestaan bij het feit dat voor deze opdracht extra financiële middelen nodig zouden zijn.

4. Voorstel voor 2015 – 2017:

Met in achtneming van de opdracht van de GS 2011 aan ZHT en de extra kosten die dit meebracht en -brengt vraagt ZHT aan de GS om een extra bijdrage van $3 \times 50.000 = 150.000$ euro, om bovengenoemde opdracht van de GS 2011 op een verantwoorde manier tot een goed einde te kunnen brengen en de Algemene Reserve niet verder aan te tasten.

Onderbouwing:

1. De opdracht van de GS 2011 is gegeven zonder daarbij middelen ter beschikking te stellen. De duur van het traject heeft te maken met de grote mate van diversiteit van ZI's én het gegeven dat ZI's niet een hiërarchische lijn hebben met ZHT. Dit vergt veel overleg.
2. ZHT heeft zich ingespannen om uit eigen middelen de extra kosten die voortvloeien uit de opdracht van de GS te financieren. Dit lukt niet. De Verre Naasten heeft ook te maken met tegenvallende opbrengsten vanwege o.a. de financiële crisis.
3. Medewerkers van De Verre Naasten hebben op vrijwillige basis 4,8% van hun eindejaarsuitkering ingeleverd (minimaal € 60.000 per jaar, gedurende minimaal 5 jaar).
4. Het vrije vermogen van De Verre Naasten zit ruim € 640.000 onder de norm op 1 januari 2013.

5. Het is voor De Verre Naasten niet mogelijk particuliere fondsen te werven voor 'herstructurering': daar geven de donateurs niet voor.
6. ZHT heeft te maken met verschillende keurmerken (CBF/ISO), uitgaven aan 'herstructurering' kunnen niet ongelimiteerd ingezet worden.
7. Een financiële bijdrage vanuit de GS - die de opdracht heeft verstrekt – is ook een positief signaal naar ZI's met betrekking tot proces: de GS geeft niet alleen de opdracht, maar vindt de opdracht dermate van belang dat ze ook gedeeltelijk de financiële middelen beschikbaar stelt.

Bijlage 1: Onderbouwing Interne personeelslasten 2011 – 2017

ZHT heeft gehoor gegeven aan de opdracht van de GS2011.

2010-2011: De eerste stap hierin zijn bezoeken geweest aan alle Zendende Instanties in het land. Dit is uitgevoerd door 2 personeelsleden van De Verre Naasten. Deze bezoeken vragen een gedegen voorbereiding, (kennis van elkaars werkveld, de specifieke structuur van iedere ZI, bespreken en ophelderen van beelden die over en weer leven). De gesprekken zelf vragen nadere uitwerking en vervolggesprekken. Daarnaast is gestart met de opstart van een landelijke vergadering waarbij alle Zendende Instanties betrokken zijn maar ook organisaties die in hetzelfde werkveld actief zijn (denk aan SSRO, Fundament, Yachad etc.).

2012: In juni 2012 is na een intensieve periode van elkaar leren kennen een intentieverklaring opgesteld, waarin alle betrokkenen (ZI's en ZHT/DVN) verklaren bereid te zijn om zich in te spannen om gezamenlijk namens de GKv op te treden ten dienste van evangelieverkondiging in woord en daad, met name via het ondersteunen van buitenlandse partnerkerken en –organisaties. Dit is een belangrijke mijlpaal in de samenwerking. Vervolgens is de stap gezet om een extern onafhankelijk deskundige in te schakelen die het proces verder begeleidt. De extern deskundige is voorzitter van de projectgroep. In de projectgroep zitten 2 vertegenwoordigers vanuit ZHT/DVN. De projectgroep heeft vervolgens 2 werkgroepen ingesteld: Werkgroep Beleid en Werkgroep Organisatie.

2013: De werkgroep Beleid heeft algemeen beleid opgesteld dat reeds is goedgekeurd op de landelijke vergadering. De werkgroep Organisatie heeft een organisatieplan opgesteld dat in concept gereed is, en in september 2013 ws. zal worden goedgekeurd. In deze 2 werkgroepen zijn 3 MT leden van *De Verre Naasten* vertegenwoordigd. Nadat het organisatieplan is goedgekeurd wordt er een actieplan opgesteld voor verdere concrete uitwerking. Te denken valt aan statuten, creëren van betrokkenheid. etc. Hiervoor zijn verschillende subgroepen ingesteld waarbij ZHT/*De Verre Naasten* intensief betrokken is bij de voorbereiding en uitwerking. Tevens worden er – vooruitlopend op de nieuwe structuur – taken bij het 'nieuwe DVN' belegd (te denken valt aan het loket voor particuliere initiatieven, overzicht opstellen van de verplichtingen van GKv mission).

2014 – 2017: Met name 2014 wordt gekenmerkt door het praktisch uitwerken van de gemaakte afspraken. Zoals in de tabellen hierboven gepresenteerd is, is de verwachting dan ook dat na 2014 afbouw van inzet interne uren zal zijn en dat de samenwerking verder is geïmplementeerd en onderdeel van het reguliere proces zijn.

Onderbouwing personeelslasten:

Het MT van *De Verre Naasten* is vanaf het begin ingezet in diverse werkgroepen zoals hierboven beschreven voor in totaal 4.250 mensuur à € 50.

In de periode 2012 – 2014 ligt het zwaartepunt.

Jaar Uren (a € 50)

2011	500	Start landelijke vergadering en bezoeken ZI's
2012	1.000	Intensieve gesprekken; intentieverklaring, instellen projectgroep en werkgroep organisatie, werkgroep beleid
2013	1.000	Vaststellen algemeen beleid, vaststellen organisatieplan. Instellen werkgroepen om beleid te concretiseren
2014	1.000	Uitwerking van concrete plannen en implementatie
2015	500	Implementatie
2016	250	Afbouw en inbedden in reguliere processen.
2017	-	-